

TINGEN NGEN

Vinter 2018

TINGEN

- afdelingsblad for Idéhistorie
Vinter 2018

Trykt hos:

Fællestrykkeriet for Sundhedsvidenskab
Århus Universitet, Bygn. 1633

Oplag: 100 eks.

Udgives med støtte fra
Institut for Kultur og Samfund

Hvis der er noget, vi som idéhistorikere er interesserede i, så er det der, hvor teori og praksis vikles ind i hinanden, og hvor det bliver uskelneligt, hvornår tænkning og praksis foregår.

– Tobias Dias, om manifestet som idéhistorisk materiale

Leder...

Kære læser

Ligesom et godt manifest har dette nummer af Tingen masser af slagkraft. Vi kan byde på en serie af skarptskårne artikler, der alle formår at gå til manifestet forskelligt. Allerførst starter vi på behørig vis med Tingens eget manifest. Anders Ladefoged interviewer efterfølgende Tobias Dias i anledningen af Slagmarks 77. udgivelse, som omhandler 200 års fødselaren Karl Marx. Foruden Marx' receptionshistorie diskuteres manifestet som genre, og interviewet indbyder derfor på fornem vis til at gøre sig idéhistoriske overvejelser. For til hvem og hvordan henvender et manifest sig?

Fra refleksioner over manifestet skifter vi blik til modtagelsen og indoptagelsen af et manifest. Du kan nemlig følge Arendse Wenzels excentriske læsning af André Bretons surrealistiske manifest fra 1924. Det er en læsning der byder på skam, frustration, chok over overskårne mennesker og til sidst en slags forløsning i det læste. Det er følelser – forhåbentligt uden de overskårne mennesker – der er genkendelige for mange studerende i deres læse- og læringsprocesser. Men fat mod! For Arendse formår på smart vis at diskutere, hvordan vi får mest ud af vores læsning, og hvad der modsat kan virke begrænsende.

Herefter følger vi Nanna Hedeager-Scheldes idéhistoriske refleksioner over arkitektur. Bjarke Ingels Group (BIG) bryster sig nemlig af at tegne pragmatisk utopisk arkitektur. Men hvordan hænger det lige sammen? Hvordan *manifesterer* så modsatrettede idéer sig i verden? Teksten er et herligt eksempel på, at en idéhistoriker altid er på arbejde – særligt over for meningsløse begreber. Temaartiklerne rundes af med Rødderne den Arkivariske Fronts eget manifest, der ikke overraskende er utroligt energisk.

Nyt år - nye bøger

I anledning af det nye år kan vi i dette nummer byde på en del anmeldelser, og der burde være rig mulighed for inspiration uanset hvilken afkrog af idéhistorien, man interesserer sig for. Det være sig feminisme, satire, kærlighed, Heidegger, Kierkegaard eller Kant.

Allerførst bliver vi inden for manifestets rammer, når Olivia Lyhne på idéhistorisk vis dechifrerer og anmelder GirlSquads *Ludermanifestet*. Du vil kunne lære udtryk som *laughtivism* og få fod på ludermanifestets feministiske projekt. Efterfølgende anmelder selvsamme Olivia filosofen Alain Badiou *Hvad er kærlighed*, som noget uortodokst forsøger at sætte kærlighed på en matematisk formel.

Og vi bliver i det filosofiske hjørne, når Jens C. Aare anmelder og udlægger Philippe Lacoue-Labarthe *Det politiskes fiktion*, der omhandler det længe verserende og betændte forhold mellem Heidegger og nazismen. Ifølge Jens forsøger Lacoue-Labarthe at forstå selve forholdet snarere end at dæmonisere Heidegger. Herefter udforskes den tyske kulturarv yderligere, når Linnea Høyer anmelder genudgivelsen af Slagmarks Kant-samling med den lange titel: *Oplysning, historie, fremskridt – historiefilosofiske skrifter*. Hvis man er gået død i den kære Immanuels kritikker – og det er vi mange, der er – er der her mulighed for at læse Kant med en anelse mere *schwung*, selvom Linnea ikke er synderligt imponeret over bogens layout.

Selv har jeg grinet mig igennem den satiriske klassiker *Gullivers Rejser* af Jonathan Swift, som netop er blevet udgivet i sin fulde længde på dansk. Bogen udkom oprindeligt i 1726, men holder stadig i sine komiske situationer såvel som i meget af sin samfundskritik.

’Nyt år – nye bøger’ afsluttes med Iben Hilligsøes anmeldelse af Torben Froms *Om det at være menneske*, som kigger på de mange udlægninger og kritikker, der er blevet skrevet om Søren Kierkegaard.

Tilbage er der kun at ønske rigtig god læselyst.

Casper Folmer Jensen

Hvem...

Redaktion

Anders Ladefoged Christensen (ansv. redaktør)

Casper Folmer Jensen (temareda ktør)

Arendse Wenzel Måge

Dann Grotum Nielsen

Marie Søndergaard

Mathias Guldberg

Nanna Hedeager-Schelde

Bidragssydere

Anders Ladefoged Christensen

Arendse Wenzel Måge

Nanna Hedeager-Schelde

Rødderne: den Arkivariske Front

Oliva Lyhne

Jens Aare

Linnea Høyer

Casper Folmer Jensen

Iben Hillingsø

Forsideillustration

Rebecca Lyhne

Layout

Dann Grotum Nielsen

Kontakt

ide.tingen@gmail.com

TINGEN er organet for den frie tanke siden 1992.

TINGEN er ikke en ting i sig selv.

Det er en bevægelse, en gøre, en skriven. Tingen er kun i kraft af denne skriven. Man er en del af TINGEN, hvis man skriver, retter, layouter eller på anden måde bidrager til denne skriven, retten og layouten.

TINGEN bliver til efterhånden, og den bliver, hvad den gør sig selv til.

TINGEN er et i-hånden-værende, der ændrer dit i-verden-væren.

Det, hvorom man ikke kan tale, må man skrive i TINGEN!

Tingens Manifest

Indhold

temaartikler

- Anders Ladefoged Christensen: *Marxismens slagmark i 200 år* s. 10
- Andrese Wenzel Måge: *En mand er skåret i to af et vindue – Om surrealisme, søgemaskiner og en overskåren saudiaraber* s. 14
- Nanna Hedeager-Schelde: *Kan en pragmatisk utopi eksistere? – Post-reflektion over en to år gammel opgave* s. 20
- Rødderne: den Arkivariske Front: *Ungdomme på tværs af generationerne, foren jer!* s. 24

anmeldelser

- Olivia Lyhne: Anmeldelse af *Ludermanifestet* s. 30
- Olivia Lyhne: Anmeldelse af *Hvad er kærlighed?* s. 33
- Jens C. Aarre: Anmeldelse af *Det politiskes funktion - Heidegger, kunsten og politikken* s. 36
- Linnea Høyer: Anmeldelse af *Oplysning, historie, fremskridt* s. 39
- Casper Folmer Jensen: Anmeldelse af *Gulivers Rejser* s. 41
- Iben Hillingsø: Anmeldelse af *Om det at være menneske! Kierkegaard-kritik, idéhistorisk belyst* s. 44

Call for Papers

tema:
manifest

Marxismens slagmark i 200 år

"Der findes måske ikke nogen så kompleks, omdiskuteret og mangfoldig en intellektuel figur som Marx i det 20. århundrede."

5. maj 2018 markerer 200 året for økonomen, sociologen, revolutionsteoretikeren og husfilosoffen Karl Marx. Slagmark #77 har derfor den enkle titel, *Marx*. Et navn, der imidlertid rummer en uoverskuelig receptionshistorie – så hvor tager man fat i 2018? Jeg tog en snak med den ene af udgivelsens redaktører, Ph.d.-studerende Tobias Dias, hvordan vi kan læse Marx i dag – og hvorfor.

Før jeg startede på studiet, læste jeg en reportage i Delfinen, der beskrev, hvordan det første spørgsmål den udsendte blev konfronteret med i vores fredagsbar var: hvordan har du det med Marx? Et spørgsmål, der straks sendte reporteren videre til det næste stop på sin tour de fredagsbar. Der er ingen tvivl om, at Marx har øvet en lang og afgørende indflydelse på faget, og der hænger da også den dag i dag et lille indrammet billede af ham her i Panta Rei, hvor interview-

wet finder sted. Her vogter han over et proletariatvenligt ølsalg med shots og øl til 5 kr., hvor alt overskud går til de studerendes fælles åndelige aktiviteter. Den ironiske distance til det store ikon er dog til at mærke på, hvad der måske mest af alt vidner om, at Marx' status på instituttet om ikke andet har været nedadgående siden 70'ernes storhedstid.

Slagmarks redaktion har bevidst valgt ikke at rette fokus mod marxismens historiske indflydelse på faget, men har i stedet villet diskutere Marx' bredere receptionshistorie og følge den aktuelle diskussion i en tid efter Finanskrisen, hvor selv Saxo Banks cheføkonom peger på Kapitalen som den bog, der mest præcist analyserer den nuværende politisk-økonomiske tilstand.

Tobias slår fast: "Det er jo blevet en floskel, at Marx har været aktuel siden 2008. Som respons herpå er der to mu-

ligheder: Enten kan man holde sig væk fra den slags diskussion eller forsøge at præge den. Der har vi så valgt den sidste.”

Jeg spørger til nummerets indhold, og selvom Tobias mener, der er en stor diversitet i bidragenes tilgange, synes der dog at gå en rød tråd gennem flere af artiklerne; det revolutionsteoretiske:

”En række af artiklerne kredser om, hvad det er for en historieforståelse, idéen om revolution indebærer. (...) Noget af det, Marx blev udsældt for af forskellige intellektuelle grupperinger i mellemkrigstiden, var jo netop idéen om fremskridtet. Idéen om at historien har en teleologi, en progression. Det har været en udfordring lige siden, hvordan man kommer overens med en marxistisk teori om revolution uden en idé om fremskridtsoptimisme. (...) Den marxistiske receptionshistorie hænger tæt sammen med en forestilling om en historisk teleologi, som i dag nok er ret fremmed for os. Ikke kun når vi har diskussioner af politisk karakter, men også når vi skal diskutere Marx receptionshistorie i idéhistorisk og teoretisk perspektiv, er det noget, vi bliver nødt til at forholde os til.”

Denne receptionshistorie har nu sig på tværs af mere end et helt århundrede og affødt et hav af filosofiske, politiske, sociologiske og andre intellektuelle skoler. Et hurtigt tilbageblik på det handout, Mikkel Thorup sammenskrev til vores forelæsningsgang om Marx på De politiske og økonomiske ideers historie, giver en svimlende oversigt over marxismens mange grene. Lige fra statsmarxismen og den tidlige marxismekritik over vestmarxisme, oprørsmarxisme, historisk marxisme, analytisk marxisme til nutidige postmarxistiske tænkere. Størstedelen af det 20. århundredes mest afgørende vestlige tænkere optræder på listen, hvorfor det ikke er usandsynligt, at Tobias har ret i at: ”der måske ikke findes nogen så kompleks, omdiskuteret og mangfoldig en intellektuel figur som Marx i det 20. århundrede. Virkningshistorien er uoverskuelig. Det er klart, at når man skal lave et nummer som det her, er det rart at vise nogle af de mangfoldige positioner, men samtidig også have nogle fokuspunkter, så det ikke bare blive et pindsvin, der stikker i alle retninger.”

Vores fokuspunkt på Tingen er manifestet og måske særligt manifestet som genre. Karl Marx og Friedrich Engels

har vel nok skrevet historiens mest genkendelige, Det Kommunistiske Manifest (1848). Jeg spørger ind til, hvad der kendetegner manifestet i forhold til andre lignende typer af dokumenter.

”Hvor forskellige former for erklæringer og dekreter altid kommer fra en eller anden form for herskende instans, så har manifestet ofte været en tekst eller fremstilling, der kommer fra dem, hvis stemmer bare er støj, som Jacques Ranciere formulerer det. Det vil sige dem, som ikke er repræsenteret. Manifestet er med andre ord – men langt fra altid – en konfliktuel, antagonistisk intervention i en offentlig debat præget af afpolitisering, dekreter og andre forsøg på at etablere en konsensus. Der er manifestets essens altid igennem en social kritik at etablere en uenighed; at pege på en herskende undertykkelse og muligvis endda en anden type omfordeling.”

En sådan social kritik er også på spil i *Ludermanifestet* (2017) af den feministiske gruppe Girl Squad, Olivia Lyhne Broksø har anmeldt i indeværende nummer. En bog, der efter Olivias mening som et klassisk manifest reflekterer over sin egen modtagers sproglige

horisont. Et synspunkt, der stemmer overens med Tobias’ forståelse af manifestets sproglige dimension.

”Det er interessant at diskutere manifestets forhold mellem dem eller den, der har skrevet det, og dem der skal læse det. Nogen af det, Marx og Engels var meget bevidste om, var at det skulle læses af proletariatet, arbejderklassen. Det samme gjaldt for Kapitalen, hvilket åbenlyst havde stor betydning for fremstillingen – og derfor også i en vis forstand selve analysen. Det har altid også hørt til manifestgenren, at det skal læses og derfor skrives eller repræsenteres på en særlig måde. Det vil sige, at adressaten altid allerede er inkorporeret i selve fremstillingen.”

Sproget skal altså have en evne til at samle sine modtagere i en bevægelse, men ikke alle manifeste tager sig sådan ud. Tobias arbejder særligt med avantgarden i det 20. århundrede, der tog genren til sig.

”Det er klart, at der også findes de typer af manifeste, som indebærer en ulæselighed eller særlig forståelsesmæssig besværlighed. Denne tanke var central for avantgardebevægelsen, som jeg

selvfølgelig er interesseret i. Her er det tydeligt, at manifestet ikke kun bevæger sig på et argumentatorisk niveau og her intervenserer i en offentlig konsensus, men også på læselighedens niveau forsøger at udpege en skrift og et sprog, som er helt anderledes. Der er således forskellige niveauer, hvor en mere ortodoks marxist i 1920'erne vil sige, at manifestet altid skal have en eller anden form for overtalelses- eller oplysningskraft, altså være mobiliserende.”

Tobias peger videre på, hvordan mobilisering i dag har fået en helt ny lyd i en digital tidsalder, hvor politiske budskaber med største lethed kan spredes på internettet. Selve manifestets form har også gennemgået en dramatisk forandring fra skriftsproget over billeder og videoer til nutidige krypterede filer og anonymiserede afsendere. Vi slutter vores samtale med at runde manifestet som et idéhistorisk materiale, der kan åbne for mange spændende analyser. Manifestets egenskab af at udtrykke en bestemt form for tænkning og være dybt indlejret i en bestemt politisk praksis gør det til en særligt interessant type af historisk materiale for os idéhistorikere.

”Hvis der er noget, vi som idéhistorikere

er interesseret i, så er det at udforske dét sted, hvor teori og praksis vikles ind i hinanden, og hvor det bliver uskelneligt, hvornår der foregår tænkning, og hvornår tænkning går over i praksis. På den måde er manifestet jo et enormt interessant idéhistorisk objekt, fordi det netop er et sådant væv af tænkning og praksis.”

Slagmark #77: *Marx* udkommer i maj 2018.

En mand er skåret i to af et vindue

– Om surrealisme, søgemaskiner og en overskåren saudiaraber

"There is a man cut in two by the window." (Breton, 1971:21). Sådan skriver André Breton i *Manifeste du surréalisme* fra 1924, der som det første af flere manifeste proklamerer, hvilke overbevisninger, praksisser og mål der ligger bag begrebet surrealisme. Indscannet, uploadet, downloadet, udprintet og allerede kaffeplettet ligger det på bordet foran mig. Og jeg er meget forvirret.

There is a man cut in two by the window... Ordene lyser siden op i neon gul. Jeg har highlightet dem, fordi de er vigtige. Og vægtige. Det er, som om de har en særlig tyngde; som om de gemmer på en hemmelighed, jeg ikke kan finde frem til, og som jeg heller aldrig ville kunne forstå. Der er noget gådefuldt over dem, og jeg kan ikke slå dem ud af hovedet.

There is a man cut in two by the window... Breton har ikke selv forfattet dem, men forklarer i stedet, hvordan han har opfattet dem – hvordan han

har opsnappet dem på søvnens tærskel. Han skriver, at de kom til ham en aften, før han faldt i søvn, og at det, der kom, var "(...) a phrase which seemed to me insistent, a phrase, if I may be so bold, which was knocking at the window." (ibid).

Ordene banker, banker på, driller mig, og jeg kan ikke forstå dem. En overskåren mand? Hvad fanden skal det betyde? Er han skåret igennem på den ene eller den anden led, er det hans krop eller hans bevidsthed, er han levende eller i virkeligheden et lig? Jeg bladrer om på næste side og kan her læse, at der er tale om "a man walking cut half way up by a window perpendicular to the axis of his body." (ibid:22).

Jeg ved ikke, hvad perpendikulær betyder, så jeg slår det op i en online ordbog. Den fortæller mig, at det betyder lodret, men det hjælper mig ikke spor. For hvis vinduet er lodret i forhold til kroppens

SURREALISM, n. Psychic automatism in its pure state, by which one proposes to express-verbally, by means of the written word, or in any other manner-the actual functioning of thought. Dictated by thought, in the absence of any control exercised by reason, exempt from any aesthetic or moral concern.

ENCYCLOPEDIA. Philosophy. Surrealism is based on the belief in the superior reality of certain forms of previously neglected associations, in the omnipotence of dream, in the disinterested play of thought. It tends to ruin once and for all all other psychic mechanisms and to substitute itself for them in solving all the principal problems of life. (Breton, 1972:26)

akse, hvordan skærer vinduet så kroppen? Kroppens akse må vel også være lodret, hvis manden er gående og dermed oprejst? Og hvis både kroppen og vinduet er lodrette, hvordan kan der så opstå et skæringspunkt mellem dem?

Jeg tænker, tænker, tænker så det knager og kradser en skitse af situationen ned på min notesblok. *Meget mærkelig sætning.* Jeg kan ikke få det til at gå op, jeg kan ikke se det for mig. Men jeg kan næppe være den første, der har forsøgt, så jeg googler det sgu – der må vel være en illustration derude? Et par blyantsstreger som minimum.

Jeg googler og kan konstatere, at det er der ikke. Jeg finder i hvert fald ikke én. Men jeg har ikke længere brug for en illustration til at forestille mig den overskårne mand, for Google giver mig den ægte vare: en vaskeægte overskåren mand.

Saudi Arabia man nearly CUT IN HALF by falling window pane | Daily star

*LiveLeak.com - Man still alive after cut in half *GRAPHIC**

Man dodges death as falling WINDOW nearly cuts him in half - YouTube

Kilde: <http://www.craveonline.com/mandatory/1061848-saudi-arabian-man-almost-gets-cut-in-half-by-falling-window>

Is this the luckiest escape ever? Saudi man is nearly crushed to death by a falling windowpane - but is saved because he stopped to check if he had gum on his shoe pane | Daily Mail

Et tryk på enter og informationerne overvælder mig. De overfalder mig. De er for mange, for vilde og for virkelige. Forfærdelige billeder og alt for virkelige videoer fortæller mig, at en mand *virkelig* er blevet skåret i to af et vindue. Og at han er saudiaraber, og at vinduet faldt lodret ned fra oven, og at det skar igennem ham ved skulderen, og at Bretons sætning jo sagtens kan gå op; for livet udspringer sig ikke i et koordinatsystem,

og glas er skarpt og kan skære, uanset hvilken vej man vender, og når man taber det på et menneske, vil det splintres i blod og glasskår.

Før kunne jeg ikke se sætningen for mig, men det kan jeg nu, og det, jeg ser, er virkeligt, alt for virkeligt. Mit hjerte banker, og jeg har lidt kvalme. Det var ikke det jeg ville. Jeg ville have illustration men fik dokumentation. Jeg ville *forestille* mig, ikke *forholde* mig til virkeligheden. Jeg ville hjælpe min livløse fantasi i gang igen, men nu er absolut intet overladt til den. Google klarer det hele.

Jeg sidder fantasiløs og lettere traumatiseret tilbage med en fornemmelse af at have snydt. Nu forstår jeg sætningen, men jeg forstår også, at det ikke var sådan, jeg skulle forstå den. I mit forsøg på at få sætningen til at *gå op*, har jeg fortrængt dens mystik og hældt hemmeligheden ud med badevandet. Jeg har punkteret den, gjort den flad og ligetil; en nøgtern beskrivelse af en vanvittig men virkelig ulykke.

Jeg trækker vejret dybt, tager en tår af min kolde kaffe og læser videre. Min følelse af at have snydt bliver stærkere, og da Breton skriver dette, bliver jeg næsten helt flod: "I realized that I was dealing with an image of a fairly rare sort, and all I could think of was to incorporate it into my material for poetic construction." (ibid:22). Konfronteret med sætningens mystik vil han bygge, digte, kreere. Og vigtigst af alt vil han respektere den; han vil lade sig fascinere, mystificere og holde hemmeligheden hemmelig.

Og hvad gjorde jeg? Det modsatte. Jeg krænkede mystikken, ville afsløre hemmeligheden og traumatiserede mig selv ved at se en saudiaraber blive skåret over af et faldende vindue. Hvad fik jeg

ud af det andet end kvalme? Lad mig se. Kvalmen er der endnu, men i min mave gemmer der sig også en underlig form for skyldfølelse. Det er, som om jeg er skyldig i usømmelig omgang med mystiske sætninger. Og fantasiforræderi. Og at vende det døde øre til min børnelærdom; min opdragelse under parolen *Stå vagt om fantasien!* og *Børn ved bedst!* fuldstændig fejlslagen.

Kvalmen er ved at aftage, skylden svinger stadig, men mest af alt føler jeg mig *ramt*. Det er jo *mig*, Breton skriver imod. Eller det er det jo selvfølgelig ikke, men i mødet med manifestet har jeg udvist dén forstandsbrug og nyttetænkning, som surrealismen vil gøre op med; det moderne diktum, der siger, at alting skal *passe, give mening, nytte*.

I min tilgang til det surrealistiske manifest, har *jeg manifesteret mig* som det moderne menneske, der "(...) henceforth belongs body and soul to an imperative practical necessity which demands his constant attention. None of his gestures will be expansive, none of his ideas generous or far-reaching. In his mind's eye, events real or imagined will be seen only as they relate to a welter of similar events, events in which he

has not participated, abortive events. What am I saying: he will judge them in relationship to one of these events whose consequences are more reassuring than the others. On no account will he view them as his salvation.” (ibid:4).

Der har vi jo mig. Mig der dissekerer det surrealistiske manifest, isolerer dets idéer, analyserer og diskuterer dem, sætter dem ind i et idéhistorisk narrativ for voila at vise, at jeg *forstår* og desuden fortjener mine 10 ECTS-point. Der har vi mig, der støder på en mystisk sætning, som jeg ikke kan, som jeg ikke *vil*, se, for hvad den er. Jeg vil presse den ind i de logiske former og have den til at passe de fysiske love, jeg kender. Jeg vil kun se den, som den relaterer sig til noget andet, noget virkeligt, *noget rent faktisk sket* – en overskåren saudiaraber, fuldt dokumenteret. Hvis ikke det kan forstås intellektuelt, er det ingenting.

Men nu forstår jeg. Jeg forstår, at det ikke er ingenting. At det ikke er ligegyldigt, men at ligegyldigheden først indfinder sig, når det uforståelige trækkes igennem intellektets mølle. Jeg forstår, men jeg har ikke bare tænkt mig til det, jeg har forskrækket, kvalmet, og følt mig skyldig til det. Det surrealistiske

manifest inviterer til leg, og jeg har læget med. Surrealismen tror på ”the disinterested play of thought.” (ibid:26), og skønt jeg hverken er gået legende eller desinteresseret til manifestet, er jeg blevet fuldstændig indfanget i dets raffinerede rollespil.

Breton har sat scenen, og jeg har valset lige lukt ind på den og indtaget rollen som antagonisten, der har indskrænket sin fantasi ”to a state of slavery” (ibid:4). Jeg har taget den på mig. Prima casting, hvis jeg selv skal sige det. Men alt imens jeg har method acted røven ud af bukserne i rollen som indehaver af en trælbunden fantasi, er det, som om lænkerne om min egen har løsnet sig. Før kunne jeg ikke forestille mig en mand, der er skåret i to af et vindue, men nu forestiller jeg mig, at det surrealistiske manifest er interaktivt.

Nu forestiller jeg mig manifestet som ét stort surrealistisk rollespil, der er arrangeret for at give læseren en ikke-intellektuel forståelse af, hvad surrealismen er, og hvorfor vi har brug for at praktisere den. Show it, don’t tell it. Fortæl dem ikke, at de er fantasiløse forstandsslaver, men vis dem det; kultivér deres fantasi og få dem til at *føle* det.

Det er jo genialt! Det surrealistiske manifest har simpelthen hele pakken: det fortæller, hvad surrealisme er, og viser læseren hvorfor der er brug for det, og med denne *visen* henvender det sig til læserens hensunkne fantasi, *rusker* i den, hvorved det planter frøet for fremtidig surrealistisk praksis. Det har et hvad, et hvorfor og et hvordan – bum! Surrealistisk selvudvikling 101.

Men måske er det kun mig, der har det sådan. Måske er det kun mig, der googler overskårne mænd, og ser på dem, og tager det ind, og tager det til eftertanke, og lader det betyde noget. Måske er det kun mig, der leger med i det surrealistiske manifest. Og måske er det kun mig, der ved at læse det lærer mere om mig selv end om surrealisme, men det gør ikke min oplevelse ligegyldig – så meget har jeg da lært om surrealisme!

Så jeg vil se og værdsætte min oplevelse med det surrealistiske manifest uden at tage hensyn til hele den vide verden af virkelige, dokumenterede, "abortive" oplevelser. Måske vil jeg se den som min redning. Måske vil mine idéer være store og vidtrækkende.

Litteratur

Breton, André (1972): *Manifestoes of Surrealism*, The University of Michigan Press: Ann Arbor

Kan en pragmatisk utopi eksistere?

– Post-reflektion over en to år gammel opgave

Der var noget, der stak mig i øjnene og forstyrrede min begrebsforståelse, da jeg under "About" på arkitektfirmaet BIGs (Bjarke Ingels Group) hjemmeside kunne læse, at BIG mener, at arkitekturen skal være en såkaldt pragmatisk utopisk arkitektur, eller som de skriver: Arkitekturen skal være en "pragmatic utopian architecture that steers clear of the petrifying pragmatism of boring boxes and the naïve utopian ideas of digital formalism" (big.dk). Måske rynker du ligesom mig på panden, når du læser de to ord pragmatisk og utopi i så tæt rækkefølge. Der er noget her, der ikke stemmer. De to ord ophæver, i hvert fald i min forståelse, hinandens mening. Pragmatikeren er den, som indgår kompromisser, som fokuserer på det, som inden for vores forventningshorisont er muligt. Utopien derimod omhandler nærmest altid det, som netop ikke kan virkeliggøres, eller i hvert fald ikke kan det inden for de gældende rammer i det

pågældende samfund. Derfor havde jeg enormt svært ved at forstå, hvordan dette sammensatte begreb skulle kunne danne grundlag for arkitektur, og tilmed arkitektur fra et arkitekturfirma som er så stort – Måske stammer succesen netop fra denne måde at tænke arkitektur?

Som en kort sidebemærkning, og for ikke at beskyldte BIG for at være helt historieløse, så vil jeg bemærke, at BIG med begrebet pragmatisk utopi indskriver sig selv i arkitekturhistorien. Ja – godt nok som dem, der redder det hele, men dog trods alt med en vis forståelse for, hvad der er gået forud. De er hverken modernister med utopiske helhedsplaner, som i bagklogskabens (BIG-)lys er dømt til at mislykkes (som boligkomplekset Pruitt-Igoe), men de er heller ikke ens rækkehuse i hvidkalket mursten uden for Kolding, nøjagtig som entreprenøren og investoren

har tænkt det. Nej, de mener, at de er i stand til at tage det bedste fra begge verdener og skabe spændende og tankevækkende arkitektur. Ifølge dem kan man sagtens være både den autonome, utopiskabende arkitekt, samtidig med at man skaber arkitektur på byens, klientens eller borgerens præmisser. BIG anerkender, at arkitekten i høj grad agerer i et rum, som hun ikke selv kan styre – Den accelererende urbanitet er ikke en byplan udstykket af nogen kommune eller arkitekt. Det må nødvendigvis gøre det at skabe utopisk arkitektur svær, fordi arkitekturen altid eksisterer i samspillet mellem forskellige interesser, men ved at koble pragmatismen til utopien får BIG mulighed for at omsætte utopien til noget endnu ikke færdiggjort. Pragmatismen mener ikke, at der er en metafysisk enhed kaldet Sandhed, og på samme måde mener BIG ikke, at der findes en metafysisk enhed kaldet Skønhed, derimod er denne, som Sandheden der forhandles i sproget, altid forhandlet i det enkelte byggeprojekt (Rorty 1991: 15). Koblingen af pragmatisme og utopi gør det dermed muligt at suspendere idéen om den fuldstændige utopi og i stedet indsætte utopien, som det der altid er ufærdigt og derfor altid "in the making" (Coleman 2013: 26). Men er det så utopi længere? Måske

giver den ufuldstændige utopi faktisk mulighed for, at borgeren netop kan ind-tænke eller iværksætte sin egen utopi i arkitekturen.

BIG skriver ikke selv meget om begrebet, hvilket, dengang som nu, var til stor irritation for mig, – en idéhistoriker – som har været vant til at kilden, hvor med man behandler noget, som så kan være en variere fra malerier over våben til hjemmesider, er tekst. Hvordan kan vi idéhistorikere, som er vant til manifestets tekst, aflæse den i bygningernes mursten, tegl og glasfacader? For gør man ikke det, er det svært at argumentere for, at en analyse af arkitektur kan være fyldestgørende. BIGs hovedkilde er jo ikke de tyve linjer, som står under "About" på big.dk – Nej, det er de værker, som nu står rundt omkring i verden. Jeg kunne selvfølgelig godt bruge de få linjer som hovedkilde i en Koselleck-inspireret begrebsanalyse, hvor jeg undersøgte begrebernes historicitet, og derefter understregede, at BIG burde genbesøge deres hjemmesideindhold. Men for mig er det et interessant punkt, hvordan dette begreb, den pragmatiske utopi, manifesterer sig, hvordan det kommer til udtryk som arkitektur. Derfor begyndte jeg at undersøge, hvilken BIG bygning, det kunne være interes-

sant at arbejde med – Jo helst én som det var muligt for mig at besøge. Mit første trin til at aflæse noget som helst om arkitekturen kunne vist ikke rigtig være andet end at besøge den.

På Vestamager ligger BIGs bolig- og erhvervskompleks 8-tallet, som har taget navn efter sin udformning. Bygningen indeholder 476 lejligheder og herudover også erhvervslokaler og fælleslokaler. Tanken bag byggeriet har været, at 8tallet grundet sin størrelse skulle kunne være et lille samfund i sig selv, hvor man kender sine naboer, handler i den lokale butik og måske endda arbejder på kontoret i stueetagen. Samtidig har BIG forsøgt at gentænke idéen om en karre ved at vride bygningen på en sådan vis, at alle lejligheder får mest muligt sollys, og alle erhvervslokaler bliver placeret på en sådan måde, så solen ikke rammer de obligatoriske computerne, skaber genskin og forhindrer effektivt arbejde. Her har jeg parafraseret over BIGs egen præsentationsvideo af projektet. Den finder du let på YouTube, hvis du søger på 8tallet – Så kan du læne dig tilbage, mens Bjarke Ingels tegner og fortæller. Idéen er altså, at man har gjort plads til et utopisk (i mine øjne en temmelig uambitiøs uto-

pi) minisamfund uden at gå på kompromis med klientens krav.

Da jeg selv besøgte bygningen var noget af det første, der slog mig, hvor meget der blæser på Vestamager. Der var langt at gå fra metrostationen til 8tallet på en kold decemberdag. Først ligeud, ligeud, ligeud på en lang bred vej (Ørestads Boulevarden), og så til højre, og så ligger den der, 8tallet. På billederne så den hvid ud, men i virkeligheden, muligvis fordi det var december og gråvejr, var den grå, hvorfor den også næsten, men også kun næsten, faldt i et med himlen. Det slog mig, at det ikke er en særlig flot bygning. Jeg gik ind i gårdrummet men følte mig lidt utilpas, må man godt gå derind? På alle indgange hang der skilte, hvorpå der stod, at man skulle respektere beboernes privatliv. Jeg tænkte: Er det okay, at jeg tager billeder? Bygningen er lavet af metal og glas, og gårdrummet er belagt med grus. Lyden af sko i grus, som bliver kastet tilbage mod metal, er ikke nogen rar lyd. 8tallets fælleslokaler ligger i midten (lige der hvor de to cirkler i 8tallet rammer hinanden). Beklædningen er også her lavet i metal, men den er til gengæld meget distinkt, for den er malet guld. Jeg tænkte på Prada bygningen i Milano

tegnet af OMA og bliver enig med mig selv om, at jeg godt kan lide farven, dog er jeg ikke fan, hvis der er tale symbolik. I det næste gårdrum er gruset skiftet ud med græstableauer, legeplads og asfalt. Jeg husker, at jeg tænkte, at jeg ikke havde lyst til at ligge på græsset og læse i en bog, selv hvis der havde været bedre vejr. Det ville føles lidt for meget som at blive overvåget. Lidt som et omvendt panoptikon, men sådan føles alle gårdrum måske egentlig. I den nederste cirkel ligger der en restaurant ud mod Kalvebod Fælled. Jeg kan anbefale deres tunsandwich.

Læser man interviews med beboere i 8tallet, lærer man hurtigt, at der er rigtig meget, der er lykkedes i dette byggeri – Der er etableret et fællesskab, som man finder i de færreste boligkomplekser (Grøn 2011). Men der er også meget ved bygningen, som ikke fungerer, og qua mit eget besøg hertil, vil jeg mene, at meget af det, har at gøre med den sensoriske oplevelse af bygningen. Det er svært at læse nogen utopi i materialerne. Efter et besøg til 8tallet og efter at have genlæst BIGs hjemmesiden og genset præsentationsvideoen af 8tallet, har jeg rigtig svært ved at se, at det her begreb pragmatisk utopi skulle kunne

være noget andet end reklamesprog. Med begrebet skaber BIG en virkelighed, hvor man kan sige ja til alt, uden at anerkende, at et ja et sted nødvendigvis udgør et nej et andet sted. Begrebet er på den måde heller ikke noget meningsfyldt begreb længere – Det er bare to tomme ord.

Litteratur

www.big.dk, 5/2-2018

Colemann, Nathaniel (2013): "Recovering Utopia", *Journal of Architectural Education*, 2013, Volume 67, Issue 1, 24-26

Grøn, Susanne Vigsø (2011): "Beboer i 8tallet: Hver dag er en ny oplevelse", <http://www.dr.dk/nyheder/kultur/beboer-i-8tallet-hver-dag-en-ny-oplevelse>, 5/2-2018
<https://www.youtube.com/watch?v=8XgDAKny7Qs&t=43s>, 5/2-2018

Rorty, Richard (1991): *Kontingens, ironi og solidaritet*, Forlaget Modtryk: Aarhus

Ungdomme på tværs af generationerne, foren jer!

Børnebørnene af ungdomsoprørerne fra 1968 har indtaget universitetet. Det har ført til oprettelsen af Institut for Emancipationsvidenskab, der fri for alle mistanker om fadermord og karriereopportunisme har erstattet forrige generationers traumatiserede mindeord med en arkivisk-anekdotisk aktivisme, der forholder sig skabende til forvaltningen af universitetets arv. Således fejrer instituttet halvtredsårsjubilæet for 1968 med et manifest, der revitaliserer 70'er-drømmen om en fagkritisk emancipationsvidenskab.

Vi husker det tydeligt, for vi har fået det fortalt: Havefesten hos Professor Sløk, genfortalt til grillfest hos studenteroprøreren Mihail Larsen. Resultatet af denne fortælling præsenteres i dette manifest 20181968 – i anledning af studenteroprørets 50-års fødselsdag, et årstal der nu endelig er modnet til børnebørn.

Manifest 20181968

Som børnebørn af 1968'erne står vi midt i det, der lige er blevet historie. Vores bedsteforældre har i årtier gennemført et apologetisk og traumeafsløsende opgør med deres fortid, mens vores egne forældre tilhører en ligeså progressionsløs generation som os selv, der ikke har skænket muligheden af en fagkritisk universitetsadministration en tanke. Ingen har endnu kunne løfte ungdomsoprøret ud af det levede livs trængte minder, og omskrive det til en aktiv og nærværende historie, der udvinder periodens væsentligste potentialer til vores egen universitetspolitiske fordel. På tværs af generationerne står Institut for Emancipationsvidenskab, der har okkuperet periodens anekdoter og arkiver til egen samtid. Som ethvert artig barnebarn har vi samlet arvestykkerne, lyttet opmærksomt over den heftige kaffeslubren, men vi har lukket ørerne for fortrydelsens klagesang. Ingen kan se deres egen ungdom i øjnene,

Mihail Larsen taler ved studentermøde i Stakladen. Kilde: <http://www.au.dk/om/profil/historie/samlingerne/personarkiver/mihail-larsen/mihail-larsen-taler-ved-studentermoede-i-stakladen/>

og da slet ikke os selv, hvorfor vi påfører os en anden generations maske. Som bekendt skrives historien hverken af sejrherrene eller de overlevende, men af efterkommerne.

I dette Manifest 2018¹⁹⁶⁸ beretter vi om den dybt anakronistiske, men af os selv realiserede, historiske mulighedsbetingelse, for en genindførelse af 70'ernes drøm om en emancipationsvidenskab. Vi anerkender at skabelsen af frirum foregår gennem lige dele vitalistisk administrationslyst og orgiastisk bureaukratisme. Vi tror på den intel-

lektuelle som skaber og forvalter af eget paradigme. Vi udlever os selv gennem en arkivisk refleksion over vores instituts identitet, der aldrig begrænser sig til det borgerlige bogmedie, men i stedet forefindes overalt; i rapporter, studieordninger, festinvitationer; til bestyrelsesmøde, havefest, foredrag; på seminarer, kontorgangen, værtshuset ... Vi ønsker at befrie 1968 fra sit ry om en utopisk omgang selvrealisering, ved at fremvise arkivernes vitalbureaukratisme, der i en prosaisk undtagelsestilstand skabte sin egen forvaltning.

Institut for Emancipationsvidenskab påtog sig i begyndelsen af 2016 opgaven at opbygge og forvalte et arkiv over Institut for Idéhistorie (1967-), med den officielle begrundelse at forberede et instituthistorisk ammunitionslager i anledning af fagets 50-års fødselsdag i 2017. Arkivet er sidenhen blevet den fællesmedierende genstand mellem os selv og 1968'er-generationen, for derigennem har vi adgang til en dobbeltverden mellem universitetets fortid og samtid. Udstyret med en sær, fremmedartet prosa har vi sidenhen manifesteret Institut for Emancipationsvidenskab på ARoS, Åby Bibliotek, Afdeling

for Filosofi- og Idéhistorie, Udstillingsstedet Hjørnet og snart også på Aarhus Artspace og Galleri Spanien 19c, for at genopføre de instituthistoriske dramer, som momentant har givet anledning til et egentligt emancipationsvidenskabeligt potentiale.

Den usynlige generations opstand

En sådan intellektualisering er dog overflødig for beskrivelsen af emancipationsvidenskabens virke, da den lige såvel kan rummes i følgende allegori, inspireret af bureaukraten Inger Christensen og fagkritikeren William S. Burroughs:

Legenden om emancipationsvidenskaben spreder sig, og sympatisører allevegne løber væk hjemmefra for at slutte sig til den. Emancipationsteoretikerne taler og skriver et fælles sprog, baseret på variable translitterationer af et gammelt mødereferat. I fjerne hængemapper skabes studieordninger ud af træ, metal, pulp og papmache. Nu ingen panik! Det er emancipationsteori på rejse, den opsamler tiden og bundter den. Emancipationsteoretikerne har deres egen kalender. Det urolige forår tomillionerethundredeogfirstusindenihundredeogotteogtres: Korps af falske professorer visiterer og tæsker censorerne. De stormer ned af en kontorgang med piber, smadrer alle døre på begge sider, efterlader et kølvand af skrigende alarmer, river skægget af, vender kraverne - og så er de otteogtres smukke studenter der smider tonebomber ind under kopimaskinerne; VUUUUSJ!, en centraladministration går op i røg bag dem.

nyt år - nye bøøger

Ludermanifestet

Ekatarina Andersen, Louise Kjølsten og Nikita Klæstrup

Lindhardt og Ringhof, 2017

455 sider, 249, 95 kr.

anmeldelse »

”Vi er trætte af at skulle eksistensberettige os selv, vores kamp og vores måde at være feminister på.” (s. 12).

Ovenstående citat er et modsvar især til ældre generationer af feminister, der ikke anerkender fjerdebølgens feministiske kamp som feministisk. Fordi jeg mener, at feminismen under ingen omstændigheder må blive en ekskluderende bevægelse, har jeg længe forsvaret GirlSquad og fjerdebølgefeminismen. Ofte alene ud fra dette argument, da jeg et eller andet sted selv har været i tvivl om, hvad denne gren af feminismen egentlig indeholder.

GirlSquads fælles kamp virker til at tage udgangspunkt i, at de alle bliver mødt med fordomme om, at kvinder ikke både kan være intelligente og smukke, men er nødt til at vælge mellem de to. Hvis man f.eks., som Klæstrup nævner, viser sig frem i udfordrende tøj, må det være fordi, at man ikke har andet at byde på. (s. 24). Fjerdebølgefeminis-

terne kæmper bl.a. for retten til ikke at skulle vælge mellem rollerne som enten dulle eller akademiker – en fin pendant til luderen og madonnaen. Fordi jeg tidligere har manglet kendskab til fjerdebølgefeminismens substans, har jeg taget imod denne parlør med kyshånd, og har bl.a. lært, at laughtivism er aktivistisk brug af humor på SoMe (s. 68). Der er også forklaringer på ord som cis-kønnet, og disse ordforklaringer gør bogen til en favnende introduktion til feminismen, uanset hvad og hvor meget du tidligere har læst om emnet. Sproget er talesprog og fyldt med engelsk slang, og de skriver altså som de, og mange andre fra deres generation, taler. Bogen indeholder en hyldest til tidligere generationer af feminister, og med deres egne ord fortsætter de den feministiske kamp, der er gået forud for dem, men de gør det på nye platforme og med andre udtryksformer, da sociale medier i modsætning til tidligere udgør en stor del af den nye feminismes kampplads. (s. 42). De påpeger, at der i Danmark

kun er tale om formel ligestilling, og at kvinder stadig ikke kan tillade sig det samme som mænd. Med deres egne ord er den nye feminisme ligestillingskamp ikke noget, der opnås gennem mål og statistikker, men noget der handler om vedvarende debat. (s. 9). For at koncentrere deres dagligdags feministiske kamp, der i høj grad hænger sammen med deres liv på de sociale medier, har de bevidst valgt ikke at skrive om bestyrelsesposter, glaslofter og barsel. Fjerdebølgefeminisme vil hive feminismen ud af universiteterne og de teoretiske diskussioner (som vi ser i 3. Bølgefeminismen repræsenteret især af Judith Butler), og ind i dagligdagen som mange kvinder oplever den. Alle kapitler byder på personlige oplevelser, og på den måde tror jeg, at mange unge kvinder vil kunne relatere til dem. Og så har de overraskende meget selvironi, og spiller på alle de fordomme, der er om feminister, både udefra og feminister imellem:

"Alle ved jo, at en rigtig feminist skal troppe op på Femø-lejren ved fuldmåne en nat i marts, lave en menneske-ofring i form af Ole Birk Olesen, mens hun messer "kussehår, kussehaar, kussehaar". Og ikke engang derefter er man rigtig feminist – ikke før ens menstruation

er synkroniseret med Ditte Gieses." (s. 43). De forklarer, at der er tale om feminismen og ikke en stor homogen feminism, hvilket de ser som en fordel, da der så kan komme fokus på mange flere aspekter af den feministiske kamp. GirlSquad giver også en historisk forklaring om de forskellige bølger af feminismen, hvilket jeg som idéhistoriker får lidt galt i halsen, men her indvender de selv, at denne inddeling kan være problematisk og reducerende, bl.a. fordi vi så alene taler om vestlig feminism. Endnu engang overrasker de mine fordomme og viser sig mere reflekterede, end jeg gik ud fra.

Feminismen er for GirlSquad stadig en kamp mod patriarkalske strukturer. Men hvor andenbølgefeministerne kæmpede ved at fravælge det, der regnedes for normativt feminint, fordi tidens snævre kvindeideal kun gav mulighed for en måde at være kvinde på, mener GirlSquad at man i dag kan til- og fravælge feminine udtryksformer, uden at man ligger under for de patriarkalske magtstrukturer: "Men problemet med at tage så markant afstand fra de normativt feminine markører er, at man spiller med på premissen om, at alt, hvad der er feminint, automatisk er mindre værd." (s. 157). Når det er sagt, er de bevidste om, at de lever op til et

meget normativt skønhedsideal. Derfor understreger de også, at: "We did not wake up like this." (s. 144). De mener, at det at lyve om plastikkirurgi forskruer vores skønhedsideal, hvor det at være smuk skal være naturligt, og hvis man har fået hjælp til at se sådan ud, så tæller det ikke.

I *Ludermanifestet* vil GirlSquad gøre op med luderstigmaet, der er udtryk for en samfundsmæssig seksuel dobbeltmoral, som i mange hundrede år er blevet brugt til at udskamme, kontrollere og begrænse kvinder. Begrebet "luder" har ifølge GirlSquad meget lidt med sex at gøre, men alt med kontrol at gøre (s. 99). Netop fordi luderpositionen er udskammet og den frie seksuelle kvinde frygtet, ligger der enormt meget potentiel magt i denne position, hvis man reclaimet den, og den dermed ikke længere kan bruges imod en. De vil reclaimet ordet luder som empowerment på lige fod med ordet gay (s. 121). Det reclaimes bl.a. gennem slutwalks og ungekvinder, der på internettet tager hinanden i "the hoe life"-memes (s. 127) med stolthed. GirlSquad taler desuden om voldtægtskultur, hævnporno, og victimblaming. De forklarer, hvordan samtykke, intentioner og muligheden for fravalg er den afgørende forskel på nudeselfies og dick pics. (s. 330). "Når

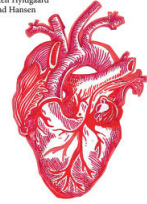
folk siger, at et afklædt billede på Instagram er at bede om en fremmed diller i sin indboks, siger de faktisk det samme, som "hvis du tager den der kjole på i byen, er det din egen skyld, at du bliver voldtaget" (s. 345).

De sætter også fokus på privilegier og race- og klasseundertrykkelse som en del af det patriarkalske system (s. 405). GirlSquad italesætter privilegier, men er alle selv drøn privilegerede, som hvide, cis-kønnede, heteroseksuelle kvinder, med kroppe der ligner idealet, og det er de klar over. Derfor er der i det sidste kapitel både brune og transkønnede feminister der udtaler sig, og desværre for bogen som helhed, er det her den efter min mening rykker mest. Bortset fra det er bogen lige det jeg manglede fra #GirlSquads hånd, fordi den samler de syv vigtigste punkter i deres feministiske kamp, og forsyner mig med argumenter for hvorfor den klart er at regne for feministisk. Samtidig er den rimelig simpel, og man kunne let sætte en undertitel på der hed "Moderne feminisme for begyndere".

Af Olivia Lyhne

HVAD ER KÆRLIGHED?

Alain Badiou
Lilian Munk Rösing
Anne Marie Pahuus
Kirsten Hyldgaard
Ejvind Hansen

PHILOSOPHIA

Hvad er kærlighed?

Alain Badiou (med kapitler af Lilian Munk Rösing, Anne Marie Pahuus, Kirsten Hyldgaard og Ejvind Hansen)

Forlaget Philosophia, 2017

80 sider, 139 kr.

anmeldelse »

Alain Badiou (1937-) skrift om kærligheden fylder ikke mere end 24 sider, men formår alligevel at gennemgå en favnende og overbevisende analyse af kærligheden. Her sættes kærligheden ind i et logisk system, der blandt andet forklarer, at og hvorfor der er brug for disjunktioner i en kærlighedsrelation, og at denne relation må stå som en Tohed. Badiou lægger ud med at forkaste tidligere forestillinger om kærlighed så som Enheden, som selvopoffrelse og som "overbygning". For Badiou er kærligheden i stedet en sandhedsproduktion eller en sandhedsprocedure på lige fod med videnskab, politik og kunst.

"Pointen er her, at jeg ikke mener, at kærlighed kompenserer for noget. Kærligheden *supplerer*, og det er noget helt andet. Misforståelsen skyldes den fejlagtige antagelse, at kærligheden er et forhold. Det er den ikke. Den er en *sandhedsproduktion*. En sandhed om hvad? Sandheden om at Toheden og ikke kun

Enheden indvirker i situationen." (s. 12).

Denne Tohed (les Deux) fylder meget i værket, og kærligheden som sandhedsproduktion er bestemmende for Menneskeheden. Menneskeheden (M) er for Badiou defineret ved at være dét, der understøtter sandhedsprocedurerne. Selv om han tidligere i skriftet hævder, at kærligheden i allerhøjeste grad kræver stor logik, er det alligevel overraskende, at han går så langt som til at sætte Menneskehed og kærlighed på formel. Funktionen for Menneskeheden betegner han $M(x)$. M er Menneskeheden, mens x 'et er en af de fire sandhedsprocedure, hvoraf man så kan udlægge funktionen $M(\text{kærligheds-}x) \rightarrow M(\text{de elskendes Tohed})$. Og jeg der ellers troede at man ikke kunne sætte kærligheden på formel. Men det særlige træk ved kærlighedsproceduren til forskel fra de andre sandhedsprocedurer er, at den ikke har sin egen kraft som

genstand. Det er det elskende subjekts erfaring, der er kærlighedens *stof*, men denne erfaring indeholder ingen *viden* om kærligheden.

"For på én gang at opretholde disjunktionen og det, at den rummer en sandhed, er det nødvendigt at *tage afsæt i kærligheden som proces* og ikke i den forelskede bevidsthed. Jeg vil derfor hævde, at kærligheden netop er dette: fremkomsten af Toheden som sådan, en scene for Toheden." (s. 20).

Når først Tohedens scene er etableret gennem de begivenheder, der er mødet og kærlighedserklæringen, er resten af relationen hårdt arbejde og uendelig troskab mod kærlighedserklæringen, hvis hele formål er en udstrækning af den situation, som relationen er. Det er på grund af påstande som denne, at jeg vil mene, at værket ikke er for de nyforelskede. Og Badiou ville nok give mig ret, da den forelskede bevidsthed ikke indeholder nogen viden om kærligheden.

"Kærligheden er intet andet end en krævende serie af undersøgelser af disjunktionen, en undersøgelse af Toheden, der i tilbagevirkning af mødet,

viser sig altid at have været en af situationens love." (s. 21).

Kærligheden er en kønnet Tohed distanceret fra tosomhed, ved ikke at være enhed-helhed, men derimod forskels-helhed. Her sætter han det igen på formel: der er ikke tale om $1+1=1+1$, hvor individerne ikke forenes. Der er heller ikke tale om enhedstankens matematik, hvor individerne smelter sammen i formlen $1+1=1$. Der er derimod tale om en Tohed, $1+1=2$, hvor individerne er sammen og samtidig bevarer deres subjektivitet.

Badiou taler ganske vist om en "mand" og en "kvinde" i alle kærlighedsrelationer, men de er hverken defineret ud fra deres biologiske eller sociale køn, men derimod deres forhold til kærligheden. Disse to positioner er totalt disjunkte, og positionerne deler ingen erfaringer. "Manden" (der sammenkobler imperativet og ubevægeligheden) holder fast på den kærlighedserklæring der i første omgang forenede dem, mens "kvinden" (der sammenkobler omflakningen og narrativet) hele tiden diskuterer kærligheden.

Ifølge Badiou er det nødvendigt, at beg-

ge disse positioner er repræsenteret i en kærlighedsrelation. "Manden" fordi troskab til kærlighedserklæringen er kærlighedsrelationen, og "kvinden" fordi individer forandrer sig, og deres relationer naturligvis følger trop. Badiou gør også op med "parret", som er blevet det gængse sociale udtryk for kærlighed og Tohed, men som ikke nødvendigvis siger noget om kærlighed. Det at indgå i et "par" handler udelukkende om, hvordan man eksternt betragtes. Sex og begær er kroppens måde at afmærke Toheden på, når det sker i kærlighed. Sker sex ikke i kærlighed er det masturbatorisk, da individet så kun er optaget af den indre position.

"Kun kærlighed udtrykker det seksuelle som en figur for Toheden. Det er derfor også det sted, hvor det kommer til udtryk, at der er to kønnede kroppe og ikke kun én." (s. 23).

Det, at Badiou filosoferer ud fra, at der findes sandheder, og at kærligheden er en af dem, gør værket spændende. Det er forfriskende, at kærligheden hverken reduceres til begær, fører til den totale sammensmeltning af individer eller ren selvopofrelse. Kapitlerne, der følger efter som forklaringer og kommentarer på Badiou's tekst svinger i brugbarhed. Samtalen mellem Lilian Munk Rösing og

Line Hasle er f.eks. virkelig interessant og oplysende, mens Kirsten Hyldgaards begrebsforklaring havde været sjovere, hvis den var kortere. Alt i alt en dejlig og meget logisk forklaring på kærligheden, der dog ikke tager højde for sommerfugle og momentan sindssyge.

Af Olivia Lyhne

Det politiskes fiktion - Heidegger, kunsten og politikken
Phillippe Lacoue-Labarthe
Forlaget Philosophia, 2017
190 sider, 189 kr.

PHILIPPE LACOUÉ-LABARTHE
**DET
POLITISKE
FIKTION**
HEIDEGGER, KUNSTEN OG POLITIKKEN

anmeldelse »

Omdrejningspunktet for Philippe Lacoue-Labarthes spørgen i doktordisputatsen *Det politiskes fiktion* er forholdet mellem Martin Heideggers filosofiske tænkning og hans tilknytning til den nationalsocialistiske bevægelse. Et spørgsmål, der har vækket til ikke så lidt ophedet debat i vestlige intellektuelle kredse op til i dag; beklageligvis har disse debatter til tider også tenderet mod binær polarisering. Enten afvises væsentligheden i forbindelsen mellem Heideggers tænkning og politiske ståsted til fordel for en kvalfri læsning, eller også læses hans værk som så gennemsværtet af nazistisk indflydelse, at det nødvendigvis kun kan forstås i lyset af en sådan, og således er selve tankens merit hos Heidegger genstand for udskældning. Implicit ligger der, i disse revalueringer af den heideggerske arv, dog samtidig usagte og ikke uproblematisk forudsatte antagelser om forholdet mellem tænkningen og den praktiske udfoldelse. Enten fast-

holdes disse som diametrale modpoler, hvorfor en læsning uden blik for Heideggers politiske ståsted forbliver legitim, eller også tænkes sammenfaldet mellem begrebets abstrakte verden og den konkret-praktiske livsudfoldelse som et uproblematisk forhold, hvorfor der uden kvaler kan sættes noget nærlighedstegn mellem Heideggers filosofi og hans politiske engagement.

Lacoue-Labarthe indskriver sig som del af en samtidig broget skare af franske venstre-heideggerianere, der ikke er Heideggers arvtagere forstået som banerførere for et bestemt heideggersk system eller et sæt specifikke filosofiske svar. Heideggers tænkning konstituerer for Lacoue-Labarthe først og fremmest en begivenhed, der uvægerligt har sat afgørende spor på mulighedsbetingelserne for vores tænkning for al kommende tid. At det er umuligt at se bort fra Heideggers tænkning øger samtidig blot det radikale behov for

at genbetænke og forstå forholdet der etableres mellem tænkningen og nazismen hos ham, nu ej blot med hensigten at tilsværte eller ophøje en kanonisk tænkners arv, men for at forstå de muligheder for at tænke det politiske som sådan, som *vor* samtid er blevet udstykket. Samtidig er dét at begynde at forstå forholdet mellem tænkning og nazisme hos Heidegger først og fremmest at undersøge hvorledes han selv forstod forholdet mellem tænkning og politik; ikke gennem en gentagelse af hans svar, men ved en konfronterende genbetænkning af spørgsmålet selv, der lader sig informere af en heideggersk destruktiv (eller med fransk term, dekonstruktiv) sensibilitet.

Det politiske er adspørgeværdigt for tænkningen, ikke som ontisk ramme for samfundets modstridende kræfters kampe, dialoger og kompromisser. Politikken konstituerer først og fremmest åbningen af en verden og således topologisk hvor for udlægningen af væren i dens historicitet. Det er i lyset af en sådan forståelse, at man må begribe Heideggers interesse for nazismen, der netop ses af ham som en epokegørende begivenhed i kraft af at være et stridende svar på den historiske værenstilskikkelse, som den moderne

tekniks metafysik udgør. Lacoue-Labarthe påpeger dog, at Heidegger umuligt ville kunne omsætte tænkningens afdækning af en given historial tildragelse til en villet politik uden at begå en forbrydelse mod sine egne principper. Dog går Heidegger ikke blot galt, fordi han løber et ærinde, der alene hører tænkningen til, men fordi tænkningen selv påberåber sig at have hold om det væsentlige ved politikken historiske tildragelser, i kraft af hvilken kaldet til praktisk engagement netop har meldt sig, hvorfor Heidegger ikke kan sige sig fri fra skyld. Hvad Heidegger tolker som det tyske folks ankomst til egentlighed gennem en besindelse på deres historiske placering i kraft af deres arv og den følgende fuldbyrdelse af deres skæbne som folk, er ikke et brud med teknikken, men snarere et klart eksempel på politikken væsen udlagt som *techne*, forstået som et fællesskabsbeherskende forhold til egen eksistens rodfæstet i et vidende forhold til sin historie. Samtidig er masseudryddelsen af jøderne gennem den interesseløse industritekniks maskineri en ren blotlægning af teknikkens væsen i dens fulde monstrøsitet. Auschwitz konstituerer en epokegørende begivenhed ikke som et brud med den moderne tekniske verdens værensudlægning, men som

den rene blotlæggelse af dets væsens sandhed i utilslørethed.

Lacoue-Labarthe peger ligeledes på Heideggers positive tolkning af den arkaiske mytes betydning for den nazistiske selvforståelse i lyset af sit eget princip om *Verwindung*, forstået som gendigtning af sig selv i herkomstens billede, som en enorm fejl. Forestillingen om et egentligt fællesskab som et kunstmæssigt gestalt konstrueret i kraft af en forbilledlig form er udtryk for en skjult *mimetologi*, som Lacoue-Labarthe sporer gennem den vestlige tradition tilbage til Platon. Det er Lacoue-Labarthes tese, at Heidegger på trods af sit forsøg på at gøre op med æstetikens tradition, i sin tænkning selv er præget af denne mimetologi, som han ikke har øje for. Dette belyses gennem skarp læsning af forholdet mellem *physis* og *techne*, og en genbetænkning af det heideggerske jord-begreb.

Lacoue-Labarthe vil være den sidste til at ville bortforklare Heideggers vildfarelser, men samtidig også den sidste til at frasige betydningen af arven fra Heideggers tænkning i forsøget på at tænke politikkens væsen. Det er i og med, at han indtager rollen som *tænker* før anklager eller apologet, at

Det politiskes fiktion udmærker sig og henvender sig, ikke blot til folk snævert interesserede i spørgsmålet om en gammel hvid mesters moralske habitus, men til alle, der er bredt interesserede i vores filosofiske arv som europæisk kultur og denne arvs betydning for vor politiske fællesskabers fremtidige muligheder.

Af Jens C. Aarre

Oplysning, historie, fremskridt
Immanuel Kant
Forlaget Slagmark, 2017
142 sider, 250 kr.

anmeldelse »

"Hvis der nu spørges: lever vi i dag i en oplyst tidsalder? er svaret: nej, men nok i en oplysningens tidsalder" (s. 71). Dette spørgsmål og svar afføder umiddelbart tre nye spørgsmål: Hvad menes der henholdsvis med *oplyst tidsalder*, en *oplysningens tidsalder*, og hvad er sammenhængen.

Disse spørgsmål er omdrejningspunktet for antologien *Oplysning, historie, fremskridt*, der netop er samlet for at give et billede af den tyske oplysningsfilosof Immanuel Kants historiefilosofi – et emne han ikke selv udgav en længere afhandling om.

Kant ser grundlæggende historien som en udvikling mod det bedre. Det endelige mål for udviklingen er oplysning. Oplysning definerer Kant som værende "[...] menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed" (s. 65). Umyndig forstås som manglende evne til at betjene sig af egen forstand uafhængigt af andre. Umyndigheden er, lidt

i stil med barndommens sorgløshed, behagelig og let, hvorfor mennesket ifølge Kant er tilbøjeligt til at give efter for den. Overgangen fra umyndighed til myndighed er derfor svær. For at give et billede på denne overgang fra umyndighed til myndighed bruger Kant syndefaldet som analogi: Adam og Eva smides, efter de har spist fra Kundskabens Træ, ud af Edens Have. Dette er i den klassiske udlægning et fald. Et tab af en uskyldig og sorgfri tilværelse, menneskehedens barndom. Problemet er dog, at umyndighedens fritagelse fra ansvar hurtigt leder til fejhed og dovenskab. Ifølge Kant var tabet fra Edens Have derfor også en befrielse: Skønt det for de første mennesker var en hård omvæltning, betød det for menneskeslægten frihed fra instinktets trældom. Forstået som en langsigtet investering er det derfor meget vigtigt at bryde med umyndigheden, hvorfor Kant karismatisk opfordrer: "Sapere aude! Hav mod til at betjene dig af din egen forstand!" (s. 65).

Historiens udvikling går dog ikke stødt mod den oplyste tidsalder. Mennesket kan nemlig også misbruge deres fornuft, hvilket forårsager historiens onder og ulykker. Kant påpeger dog, at disse onder er nødvendige, idet mennesket kun kan hindre misbrug af fornuften ved at erfare sådanne selv. Historien skrider frem efter, hvad Morten Haugaard Jeppesen i indledningen kalder en 'trial-and-error-proces' (s. 25). Fornuften tager med andre ord ved lære af sine fejl.

Når Kant i det indledende citat således skrev, at han lever i en *oplysningens tidsalder* og ikke en *oplyst tidsalder*, mente han altså ikke at historien kulminerede med sin samtid eller for den sags skyld, at den skulle gøre det senere.

Om historien alligevel endte 21 år efter, da Hegel erklærede historien for kulmineret, nåede vi ikke at høre Kants mening om. Han døde tre år før udgivelsen af *Åndens Fænomenologi*.

Oplysning, historie, fremskridt blev første gang udgivet i 1993. I denne andenudgave er skrifterne som nævnt ledsaget af Morten Haugaard Jeppesens indledning fra førsteudgaven og derudover suppleret med et fint nyt efterskrift af Carsten Fogh Nielsen.

Oversættelsen er desuden blevet revideret således, at nogle inkonsistente oversættelser i førsteudgaven mellem de forskellige tekster, ikke optræder i genudgivelsen.

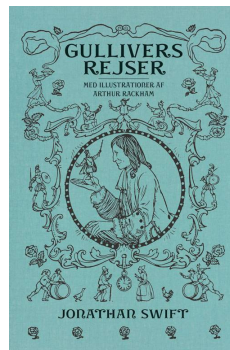
Elefanten i rummet skal dog adresseres. Bogen må siges at være, hvad man indenfor arkitekturens verden kalder en øjebæ. Forsidens monumentale bogstaver på blågrå baggrund giver associationer til en gravsten – et look den syregrønne gestus til forrige udgave i bladet "Ødelægger". Bogens opsætning er desuden så forvirrende og inkonsistent, at det forstyrrer læsningen (at sidetallene som eneste undtagelse konsekvent forbliver samme sted på siden gennem hele bogen må næsten være en fejltagelse). Udtrykket er øjensynligt udsprunget af en ambition om at lege med de klassiske normer for opsætning. Denne ambition er i virkeligheden også spændende, resultatet er bare ikke vellykket. Det er en skam, især når man faktisk har valgt at trykke bogen i hardback med en god papirkvalitet.

Alt i alt er genudgivelsen kærkommen, især da bogen de sidste år har været svær at få fingrene i. Det er dog en skam at bogen ser ud som den gør.

Af Linnea Høyer

Gullivers Rejser
Jonathan Swift
KLIM, 2017
384 sider, 299,95 kr.

anmeldelse »

Gullivers Rejser er – her 292 år siden udgivelsen – stadig en virkelig morsom bog. Jeg tør endda driste mig til at skrive, at Jonathan Swift (1667-1745) har opsat situationer, der er universelt sjove. Og efter at have læst værket, er det mig bestemt ikke uforståeligt, hvorfor den er blevet en klassiker inden for satiren. Det er som om, at en kulturel referenceramme har åbnet sig for mig, og jeg ser nu konstant henvisninger til *Gullivers Rejser* - lidt ligesom når man finder en fed bil i *Grand Theft Auto* og efterfølgende ser den alle vegne.

Fortællingen udlægger Lemuel Gullivers rejser til fjerne og meget fantasifulde lande. Han kommer f.eks. til øen Lilliput, hvor menneskene ikke er mere end 15 cm høje, samt landet med det herlige navn Brobdingnak, hvor menneskene modsat er gigantiske. Allermest gakket bliver det til sidst, hvor Gulliver møder og bliver venner med talende heste. Fælles for alle Gullivers udflugter er, at

han lærer sproget uovertruffen hurtigt men fejler alligevel i at overbevise andre om Europas levevis.

De fantasifulde verdener muliggør komiske situationer, der er drevet ud i yderste absurde potens. Af mange eksempler kan nævnes en stor brand på slottet i Lilliput. Gulliver er jo en kæmpe i forhold til de små mennesker, og han redder derfor slottet ved at slukke ilden med sin urin. Særligt morsomt bliver det, da denne ellers heltemodige gerning ikke vækker begejstring hos kejserinden, som boede i den udslukte del af slottet. I scener som disse er humoren latrinær men også absurd og surrealistisk af næsten "Monty Pythonske" dimensioner, og det er ikke en fjernliggende tanke, at Swifts univers skulle være en forløber for netop Monty Python.

På trods af at Gulliver er den første europæer, de fremmede kulturer møder,

minder deres samfund tilpas meget om den europæiske til, at man kan spejle, hvor åndssvage mennesker egentlig kan være. Disse møder kan – som i ovennævnte ildebrandsscene – være farceagtige, men bogen brillerer først for alvor, når menneskets levevis spiddes. Det er emner, som overraskende nok stadig virker aktuelle. F.eks. beskrives der en utroligt blodig krig, hvor over 11.000 var døde i en religiøs disput. Uenigheden skyldes uoverensstemmelser om, hvordan man slår hul på et æg. Det er i min optik, ikke moraliserende satire, men snarere en generel afstandtagen og latterliggørelse af menneskers historiske uenigheder.

Bogen er faktisk befriende lidt moraliserende, og bruger i stedet tid på at udstille genkendelig idioti. Det er alle, der står for skud. Et samfund på en flyvende ø vægter f.eks. ikke praktisk viden højt og får som konsekvens huse, der knap kan stå. Modsat lever et andet samfund helt uden teoretisk viden og eksperimenterer blandt mange skøre forsøg med at afskaffe ord helt, eftersom det slider på tungen.

Gullivers rejser er selvfølgelig et produkt af sin tid. F.eks. har dens satire

udelukkende blik for den europæiske kultur. Det er dog alligevel interessant, at mange af menneskets bekymringer og overvejelser har ændret sig så forbausende lidt. Værket berører både politiske intriger og statsministres troværdighed. Ja, selv Englands underhus' troværdighed problematiseres – m.a.o. den bredere befolknings indflydelse (minus kvinder og fattige selvfølgelig). Det er temaer, som i sin essens stadig virker aktuelle. Kun i fortællestilen er bogen en anelse langtrukken. Den er letlæst, men selve handlingsforløbet går til tider en anelse trægt. Når Gulliver f.eks. ankommer til et nyt sted, kører en længere gentagende proces, hvor Gulliver lærer sproget og falder til. Hvis jeg kan tillade mig at være så fræk at kritisere en klassikers stil, der ellers med afstand har stået tidens prøve; så er det nok processer, jeg havde forkortet.

Alt i alt er bogen virkelig læseværdig, og jeg afslører ikke for meget ved at fortælle, at Swift ironisk lader bogen både starte og slutte med Gullivers insisteren på oprigtigheden af sine rejser. Han synes, at det er stærkt generende, når folk lyver i deres rejsebeskrivelser. På en underfundig måde morer denne

insisteren på sandhed mig meget – for hvad er efterhånden egentlig virkeligt? Ikke desto mindre rummer Gullivers rejser alligevel masser af sandheder og morsomheder om Europas levevis, som er udfoldet i et satirisk blik, der stadig er utroligt underholdende.

Af Casper Folmer Jensen

Kilde: <http://bytesdaily.blogspot.co.uk/2015/03/quote-for-day-jonathan-swift.html>

Om det at være menneske! Kierkegaard-kritik, idéhistorisk belyst

Torben From

Forlaget Hovedland, 2017

193 sider, 249,95 kr.

anmeldelse »

Hvad vil det sige at være menneske? Et uudtømmeligt spørgsmål som Kierkegaards forfatterskab nærmest uafbrudt kredser om og forholder sig til. Et spørgsmål der grundet sin uudtømmelighed afstedkommer et utal af refleksioner og iagttagelser. Torben Froms bog *Om det at være menneske!* belyser hvorledes det kierkegaardske forfatterskab via refleksioner og iagttagelser – ”netop iagttagelser, fra en udenfor stående, men gjort med den observante outsiders skærpede blik” (s. 17-18) – er i stand til at *eksistensmeddele*.

Et forfatterskab der tryllebinder og fængsler mange i de uendelige refleksioner, men heraf netop bogens ophav og ærinde! Torben Froms bog indeholder 12 signalementer af fremtrædende Kierkegaard-kritikere, hvor både korrelationer og kollisioner optræder. Blandt de behandlede kritikere findes blandt andre Vilhelm Grønbech, hvor hovedmotivet i opgøret er det *livsfor nægtende*

hos Kierkegaard (s. 62) og Knud Hansen der stort set siger sig enig i Kierkegaards opgør med (spids)borgerligheden og (levebrøds)kirken (s. 101). Theodor W. Adorno taler om *den Kierkegaardske kvælende luft* der afstedkommer et tomt rum, hvor et kunstigt univers lader sig opdigte: ”Hans digtning karakteriseres som et kunstigt univers, bygget op om ham selv – ’som både poet, iscenesætter og skuespiller’ – hvor lidenskabens udfolder sig i et tomt rum.” (s. 67).

Alle har de ladet sig forføre af Kierkegaards fortryllende univers. Alle har de ladet sig føre ind i *løvens hule*, som Harald Høffding kalder det. Derfor har de 12 kritikere især ét fællestræk. Nemlig at frigøre sig fra de tryllebundne lænker og slippe fri af løvens hule gennem et kritisk oprør. Kierkegaard er noget nær uomgængelig i behandlingen af spørgsmålet om at være menneske og svær at (und)slippe: ”Som i sin tid Sokrates blev set som en ’bremse’, et

stikkende insekt, på samtidskulturen, således figurerer i dag, i moderniteten, Kierkegaard som en sten i skoen!" (s. 182). Helt frem til i dag ekkoer hans tankegods – både som modernitetskritiker og modernitetstænkter – som fortsat må forvaltes og holdes *levende i en kritisk refleksion*, som From udtrykker det indledningsvist.

Ligeledes ligger Torben From ikke skjul på sin egen art af Kierkegaardsk fangenskab, idet han takker Johannes Sløk for at have ført ham ind i Kierkegaards labyrint, men samtidig takker Vilhelm Grønbech for at have vist ham vejen ud igen.

Bogens ærinde er at foretage en idéhistorisk belysning af Kierkegaards virkning og eftermæle. De mangeartede kritikker har henholdsvis det teologiske og det humanistiske som sine to hovedspor, der ifølge From ofte overlapper hinanden. Trods Kierkegaards store resonans kredser opgørene alle om både verdensfjernhed og- fjendtlighed. De stiller spørgsmålstegn ved hvorvidt forståelsen af verden udvides eller indsnævres. Eksempelvis abonnerer kritikeren Løgstrup på indsnævringen. Han mener at både refleksions- og abstraktionsniveauet ender i en virkeligheds-

fjernelse frem for en livsudfoldelse, og benævner refleksionen som en genspejling af verden i et lukket sind.

Via digtningen er Kierkegaard blevet i stand til at iscenesætte dette kvalfulde ved tilværelsen – at være indespærret i sit eget spejlkabinets uendelige refleksioner – på en fortryllende måde. Men det er netop denne indadvendte livsfornægtelse og "denne nedskrivning af det givne liv, humane liv, denne livsindsnævring" (s. 181) som kritikkerne søger at gøre op med. 12 opgør som Torben From flot overvejer og balancerer imellem, samtidigt med at han lader sin egen stemme komme til orde iblandt de mange andre. Han både præsenterer og repræsenterer indgående arbejde og stor forståelse for det Kierkegaardske spejlkabinet, som netop rummer refleksioner *om det at være menneske* i det moderne, der fortsat gør ham relevant den dag i dag. Det bevidner Torben Froms idéhistoriske belysning af Kierkegaard-kritikerne i høj grad og gør bestemt bogen anbefalelsesværdig.

Af Iben Hillingsø

CALL FOR PAPERS

T NGEN

- Afdelingsblad for Idéhistorie

M O R!

På Idéhistorie bryster vi os af at kunne fortælle de historier, som historien glemmer. Og historien har en tendens til at glemme en af tilværelsens helt centrale skikkelser, nemlig moren. Hende der har givet os liv, hende der har taget sig af os, og som altid vil bekymre sig om os.

Lige så stor en rolle hun spiller i tilblivelsen og udformningen af vores liv, lige så lille en rolle giver vi hende, når det gælder tænkningen over dette liv. Det vil vi nu lave om på! Derfor dedikerer TINGEN næste nummer til denne fundamentale, liv-givende og underbelyste skikkelse – og der er nok at tage fat på!

I religionen har vi på den ene side idéen om Moder Jord og på den anden side forestillingen om den jomfruelige Guds Moder. I det gamle Grækenland satte Sokrates Athen på den anden ende og revolutionerede filosofien med sin jordmodermetode; en metode som han måske havde lært af sin mor Phaenarete. Hun var nemlig jordmoder. Og hvordan ville den økonomiske tænkning mon se ud i dag, hvis Adam Smith, den økonomiske liberalismes fader, havde husket sin egen moder? Behøver vi overhovedet at nævne Freud?

Vi omgiver os med masser af moderskikkelser, og der kommer konstant nye til; curlingmor, speltmor og regnbuemor. Og så er der selvfølgelig den gode gamle onde stedmor. I foråret 2018 ruller den 25. sæson af De Unge Mødre over skærmen, og hvis man er ung, hip og på internettet, så ved man, at "mom" er den hotteste måde at udtrykke sin hengivenhed på under hashtagget #WillYouBeMyMom?

Vi søger temaartikler på 2-4 normalsider, der kan sætte mor under idéhistorisk lup, men er du mærket af moderkomplekser, skal du ikke fortvivle; vi tager som sædvanligt også mod andre bidrag med kyshånd.

DEADLINE for næste nummer er 15. april 2018. Er du interesseret i at skrive en artikel, er du hjerteligt velkommen til at kontakte redaktionen og få tilsendt en skrivevejledning. Bidrag modtages inden for tidsfristen på mail ide.tingen@gmail.com.

